

manželi přicházela do obchodní místnosti žalovaného s přivzetím znalce účetnictví a vedení obchodních knih a s ním do obchodních knih a do obchodních papírů fy B. nahlížela.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Odvolačím soud neposoudil věc po právní stránce správně, dospěl k úsudku, že při výkonu kontrolního práva podle čl. 105 obch. zák. nelze přibrati znalce. Toto právo může ovšem býti vykonáno jen osobně. To však jen znamená, že nemůže býti vykonáno zmocněncem. Tím však není vyloučeno, že společník nemůže přibrati k výkonu těchto oprávnění také osoby třetí, najmě znalce, neboť jinak by se stala tato práva v mnohých případech ilusorními. Společník, postrádající potřebných znalostí, by tím byl ve skutečnosti zbaven kontrolních práv, což zákon zajisté nezamýšlel (srv. Randa, obch. právo II. str. 149, Staub-Pisko, komentář k obch. zák. čl. 105, Lehmann, Handelsgesetzbuch I., str. 372, Hermann-Otavský, Všeobecný zák. obch. str. 142, Wenig, Příručka obch. práva, kniha II. a III., str. 33). Nebylo zapotřebí a nebylo by bývalo účelným, aby žalobkyně již v tomto sporu jmenovala určitého znalce. Po této stránce lze ponechati řešení případných rozporů stran exekučnímu řízení.

Čís. 9778.

Nárok komerčního ředitele továrního podniku, jehož plat záležel z provise z obratu v podniku, na odškodnění za provisi, jež prý mu ušla omezením provozu podniku, jest posuzovati podle § 12 zák. o obch. pom., nikoliv podle § 1155 obč. zák. Pokud se neprohřešil podnikatel na smlouvě, obmeziv výrobu.

(Rozh. ze dne 28. března 1930, Rv I 36/30.)

Podle ujednání ze dne 1. dubna 1926 vstoupil žalobce jako komerční ředitel do služeb žalované firmy. Jeho odměna měla záležeti v provisi ve výši 2% z celkového obratu žalované firmy. Na účet této provise měly mu býti vypláceny zálohy po 3000 Kč měsíčně, kteréžto zálohy měly tvořiti jeho zaručený minimální příjem. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalované firmě náhrady škody 120.000 Kč z důvodu, že, byv přijat žalovanou stranou do jejích služeb jako komerční ředitel, nedocílil zaviněním žalované provise vyšší než zaručeného mu minima ve výši 3000 Kč měsíčně. Procesní soud prvního stolu neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatel v tom, že první soud jeho ujednání se žalovanou pokládá za smlouvu služební, kdežto smlouva prý má některé náležitosti smlouvy služební, některé smlouvy sprostředkovatelské, odměna je provisi, které se mu mělo dostati z celkových obrátů v podniku žalované.

nejen z obchodů jím sprostředkovaných, nýbrž i z těch, které nesprostředkoval, takže výše odměny podmíněna byla též součinností žalované jako zaměstnavatelky, jež se zavázala závod vésti tak, by bylo docíleno obratu a tím byl jeho výdělek co největší, a zajištěním minimálního příjmu neměla právo docílení vyššího obratu a vyšší provise obmyslně mařiti. Na účet provise a zálohou mu bylo vypláceno 3000 Kč měsíčně jako minimální příjem a část zálohy provisi nevyčerpaná byla platem a část vydělanou provisi uhrazená byla zálohou na provisi, takže jde o smlouvu sui generis. Proto domáhá se žalobce náhrady částky provise zálohami neuhrazené, kterou by na smlouvané provisi byl vydělal za služby, které nemohl vykonati pro okolnosti na straně žalované sběhlé a proto činí nárok na odměnu za ně, který mu přísluší, i kdyby byla ujednána smlouva služební, a, jde-li o smlouvu sprostředkovatelskou, jest nárok na náhradu škody ex contractu, neboť tvrdí a snaží se dokázati, že žalovaná uzavírání obchodů úmyslně mařila. Avšak žalobce v žalobě a v přípravném spisu pojednává o škodě, o zavinění žalované, o náhradě škody, o obmyslném maření uzavření obchodů a nároku na náhradu škody za další smluvní dobu, o nároku na náhradu škody ex contractu, žalobu označuje jako žalobu z náhrady škody, uplatňuje tedy nárok ex contractu, pro porušení smlouvy vinou žalovaného družstva, kdežto v odvolání tvrdí a snaží se dovoditi, že svůj nárok buduje na ustanovení § 1155 obč. zák., který vůbec nemluví o náhradě škody, přiznáváje zaměstnanému jen »úplatu« bez jakékoliv viny, kterou nepředpokládá. Tím odvolatel změňuje právní důvod nároku. To jest ovšem nepřipustné v odvolacím řízení (§ 483, 3 c. ř. s.). Zbývá otázka, je-li smlouva ze dne 1. dubna 1926 smlouvou služební či sprostředkovatelskou, pokud se týče smlouvou sui generis. V žalobě ji žalobce sám uznává za smlouvu služební. Obsah její skutečně také vyhovuje služební smlouvě po rozumu § 1151 obč. zák. Povahy, způsob výpočtu a splatnost úplaty za konané služby nemění nic na právní povaze poměru služebního. Ani ujednání provise tu nerozhoduje, jak jasně vyplývá z § 10 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., který mluví o zaměstnanci, jehož odměna za konané služby může býti ujednána v provisi, a z § 11 téhož zákona, který přiznává zaměstnanci provisi za obchody, které byly uzavřeny bez jeho spolupůsobení za trvání služebního poměru. Nehledíc ani k tomu, žalobce byl povinen konati služby jen a výhradně žalovanému družstvu, kdežto sprostředkovatel jest samostatným podnikatelem, který svou činnost věnuje každému zájemníkovi. Tu však, hledíc k postavení žalobce u žalovaného družstva, nelze přehlédnouti předpisy cit. zákona a to jeho § 12, podle kterého zaměstnavatel je povinen dáti zaměstnanci přiměřené odškodnění, zabránil-li mu protismluvně, by si nevydělal provise nebo diety ve smlouveném rozsahu nebo v rozsahu, který lze očekávati podle ujednání. Ale ani podle tohoto ustanovení by nárok žalobní nebyl odůvodněn proto, že se podle jasného doslovu smlouvy ze dne 1. dubna 1926 žalované družstvo nezavázalo, že povede svůj podnik tak, by žalobce měl možnost vydělati provisi v určité výši. Připouští i žalobce sám

údajem žaloby, že žalovanému družstvu nebylo výslovně uloženo prováděti obchody určitého druhu neb určitého »rozsahu«. Podle smlouvy zaručilo žalované družstvo žalobci jen minimální příjem 3000 Kč měsíčně, který žalobci také řádně platilo, nikoliv i vymáhanou vyšší provisi a tudíž o nějakém obmyslném porušení smlouvy služební nemůže býti řeči a proto není žalobce oprávněn na žalované straně více požadovati.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, jež vytýká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci (§ 503, čís. 4 c. ř. s.), není opodstatněno. Pokud jde o otázku, podle kterého zákonného ustanovení jest žalobcův nárok posuzovati, není pochyby a odvolací soud správně vystihl, že na žalobní nárok použití jest ustanovení § 12 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Jde o nárok komerčního ředitele továrního podniku (§ 1, 2 uvedeného zákona), jehož plat záležel z 2% ní provise z docíleného obratu a jde o odškodnění za provisi, která prý žalobci následkem omezení provozu v podniku ušla. O nárocích tohoto způsobu jedná § 12 zákona o obch. pom., nikoli § 1155 obč. zák., a bylo použiti, pokud se týče právem na projednávaný nárok odvolací soud použil uvedeného ustanovení zákona o obch. pom. Odvolací soud neuznal, že žalobcův nárok jest důvodem po právu, jsa toho názoru, že pro jeho přiznání není podmínek § 12 zák. o obch. pom. Uznav takto, odvolací soud nepochybil. Podle uvedeného § má obchodní pomocník nárok na odškodnění za ušlou provisi, bylo-li mu zaměstnavatelem proti smlouvě zabráněno vydělati si provisi ve smluveném nebo podle učiněných úmluv očekávatelném rozsahu. Ve svých vývodech dovolatel, mluvě o očekávatelném rozsahu své provise, pomíjí slova zákona »podle učiněných úmluv očekávatelném rozsahu« a jeho dotyčné vývody nemají tudíž v zákoně opory. O žalobcově platu, záležejícím, jak již řečeno, v 2% ní provisi z docíleného obratu, jedná se ve smlouvě ze dne 1. dubna 1926, jejíž doslov jest uveden v rozsudku prvního soudu, takže netřeba tu obsah smlouvy uváděti. Smlouva, jak bylo zjištěno, nebyla později změněna. Ve smlouvě, jak správně uvádí odvolací soud a žalobce uznává, není ustanovení, v jakém rozsahu žalované družstvo svůj podnik povede nebo vésti jest povinno. Ve smlouvě není také nic, najmě žádná úmluva, z čeho nebo z níž by vyplývalo, že žalobce kromě pevně mu určených 3000 Kč provise měsíčně, může počítati s provisi vyšší. I když ve smlouvě byl žalobci přiznán nárok na zálohu dalších 2000 Kč provise měsíčně, nelze v tom spatřovati úmluvu zakládající požadavek na dosažení této, pokud se týče ještě vyšší provise. Nelze totiž nepřipomenouti, že šlo o podnik teprve založený, že šlo o využití dosud nezavedených vynálezů proti velké konkurenci a že finanční prostředky družstva byly skrovné, podle údajů žalobcových přímo nedostatečné. To bylo stranám, najmě žalobci, jak doznává, známo. Ježto tedy, jak

řečeno, nebylo se žalobcem ujednáno vedení podniku v určitém, nanejvýš vyšší výdělek na provisi umožňujícím rozsahu, neprohřešilo se družstvo proti smlouvě, omezilo-li, jak žalobce tvrdí, výrobu, čímž se zmenšil obrát, pokud se týče nebylo dosaženo žalobcem vyšší provise, a protože nebylo úmluv, opravňujících žalobce k počítání vyššího výdělku na provisi, než ve smlouvě pevně určeného, který žalobce dostával, není nárok žalobcův na náhradu za ušlou prý mu další provisi po rozumu § 12 zákona o obch. pom. oprávněn a byl odvolacím soudem právem zamítnut. K tvrzení žalobcovu o úmyslném brzdění provozu v podniku a k dovozované z toho povinnosti žalovaného družstva k náhradě za ušlou provisi, jest dodati, že se družstvo nezavázalo žalobci k provozu v určitém rozsahu, v tom směru, že mělo, platit žalobci pevně stanovenou provisi, volnou ruku a mimo to, že omezení provozu, jak sám žalobce uvedl, nestalo se v úmyslu zkrátiti ho na provisi, nýbrž z příčin s jeho provisi nesouvisejících.

Čís. 9779.

K platnosti směnečného akceptu vyžaduje se nejen materiální, nýbrž i formální totožnost trasáta a přijatele. Byl-li kdo uveden v adrese směnky jako trasát osobně, přijal-li ji však jako jednatel společnosti s r. o., nebyl ze směnky osobně zavázán.

(Rozh. ze dne 28. března 1930, Rv I 500/30.)

Směnečný platební příkaz proti Hynku S-ovi procesní soud první stolice k námitkám žalovaného zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaný Hynek S. jest žalován ze tří směnek, které sice mají všechny náležitosti čl. 4 sm. ř., byly však přijaty jinou osobou než směnečníkem. V adrese jest vyznačen jako trasát Hynek S., směnky jsou však akceptovány společností T., továrna na dorty a cukrovinky, společnost s r. o., k jejímuž razítkem vytištěnému firemnímu znění jest připojen podpis jednatele Hynka S-a. Nedostává se tudíž směnce akcept trasáta, nýbrž směnečně závazný podpis (čl. 81 sm. ř.) připojila ve skutečnosti společnost T. Již z toho plyne, že ze směnek nemůže býti žalován osobně Hynek S. (čl. 23 sm. ř. à contr.), neboť k platnosti směnečného akceptu se vyžaduje nejen materiální, nýbrž i formální totožnost trasáta a přijatele. Této formální totožnosti není, přijal-li trasát, vyznačený v adrese, směnky nikoliv osobně, nýbrž jako funkcionář (jednatel) společnosti, což jest patrné již ze směnek z připojení jeho jména k firmě společnosti, neboť tak jako pouhá, razítkem vytištěná firma sama o sobě nemá právního významu, nejsouc »podpisem« jí označeného právního podmětu,